

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I

Рік LII. Ч. 38. Нью Йорк і Джерзі Ситі, субота, 26. лютого 1944. No. 38. New York and Jersey City, Saturday, February 26, 1944. Vol. LII

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

Тел. „Свободи“: BErgen 4-0237—4-0807

THREE CENTS in the United States of America.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

Відносини між президентом і конгресом вирівнюються

Після резигнації сенатора Албена В. Барклія із провідника сенатської більшості, зібралися демократичні сенатори на конференцію, на якій переведено основну дискусію з приводу заяви Барклія, а по ній прийнято одноголосно його резигнацію і вибрано його, теж одноголосно, „новим лідером“ більшості. Негайно після цього Барклі вислав

письмо до президента Рузвелта, в якому заявив, що приймає його висновок, що він не мав наміру образити сенат, а також висловив переконання, „що цей інцидент стане притокою до зближення езекутивного і законодавчого тіла в найбільшій співпраці для викінчення цієї страшної війни в можливо найкоротшому часі“.

ЗАВЕТОВАНИЙ ПОДАТКОВИЙ ЗАКОНОПРОЄКТ УХВАЛЕНИЙ НАНОВО

Палата репрезентантів ухвалила кваліфікованою більшістю двох третин голосів податковий закон, що його заветував президент. Голосування виказало 299 голосів за його прийняття, а 95 проти; отже є 37 голосів більше від двох третин, потрібних на підставі закону, коли президент заложить своє вето. Щоб проєкт став законом, без підпису президента, потрібно тепер ще двох третин більшості в сенаті, а ця більшість, як звідомляють, запевнена.

ПОЛЬСЬКА ВІДПОВІДЬ ЧОРЧИЛЕВИ.

„Новий Свѣт“ з 24. лютого помістив на першій сторінці велику статтю п. н. „Ніщо нас не зломить“, як відповідь на останню промову британського прем'єра, в якій він заняв становище в справі польсько-радянського граничного спору. В статті кається, що Чорчил не визнає Атлантійського Чартеру супроти двох країв: Німеччини і Польщі. Кажеться далі, що Чорчил „скапітулював“ перед Сталіном, а теж „скапітулював як провідник Великої Британії, та як один з провідників табору демократії й свободи“. Стверджується, що його промова „була великим ударом для польського народу“, а в іншій статті звиняється американських подяків супроти цієї трагедії до „спокою, розваги і чину“.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ЗАНЯЛА ДНО І РОГАЧІВ

Московський комунікат говорить про заняття червоною армією міста Дна та про дальший поступ на Псков. На дорозі до Мінська, в Білорусі, занято місто Рогачів.

Берлін подав уже комунікат про евакуацію Вітебська. Москва цієї вістки ще не потвердила.

За советськими газетами, німці за свого панування в Кривому Розі вбили 17,000 цивільного населення.

ЦЕНТР-ЕВРОПЕО БЮЛЕТЕН ПРО УКРАЇНУ.

Бюлетен Центр-Европео (еспанський) подає, що в американській пресі появилася стаття Вл. Бітнера про зменшення кількості українців в Совегах. Автор, базуючись на офіційних даних, опублікованих советськими статистичними органами, твердить, що в 1935 році скількість українців в ССР вносила 31.2 мільона душ, що означало 21.2% всього населення Советів. Москалі становили в той час 52.9% всього населення. Та в році 1939 ця справа представлялась так, що українське населення не тільки що не збільшилось, але ще зменшилось до 28 мільонів, виказуючи лише 16% всього населення, коли скількість москалів зросла до 58% населення Советів. Коли прийняти, каже автор, під увагу, що натуральний приріст людності мав вносити в Україні коло пів мільона душ річно, то прийдемо до закінчення, що впродовж 4 років, від 1935 до 1939 року, скількість українців в ССР зменшилась на 5 мільонів душ.

ДЕЩО ПРО ДОНОЩИКІВ.

Ганна Арабська, канадійсько-українська учителька, пише в канадійським „Українським Робітнику“ про „донощиків“ і „зрадницькі трагедії“ в історії українського народу. Донощиків, пише вона, можна поділити на дві категорії:

„Перші, це ті найгірші, що видають своїх найкращих людей за Юдин грін, або за почеси та гонори від окупаційної влади. Другі ті, що видають на розп'яття своїх найкращих людей спричиня якогось особистого непорозуміння з провідниками державного руху, або просто з заздрости, що хтось другий, а не вони, веде перед, і т. п. Обидва ці типи донощиків не мають нічого вищого ні дорожчого понад своє „я“. В їх розумінню справи, що можуть поліпшити долю мільонів людей їх рідного народу, це

Нові американські налети на Німеччину

По однодневій перерві в летничих рейдах американські літаки почали наново налітати на Німеччину великими рейдами з своїх двох баз: в Англії й Італії. Вдарили вони передовсім по містах Готі й Швайнфурті в Німеччині та по місті Штайері, в Австрії. Ці міста це важні промислові центри.

Американці вилетіли двома

групами, котрі офіційний комунікат називає найбільшими, які досі висилано. Самої величини докладно не подано, як не подано теж повної суми втрат. Знаємо тільки, що з літаків, які вилетіли з Британії, не вернулося 49 бомбовиків і 10 бдєвників.

Американські літаки середньої величини били по ворожих інсталляціях у Голандії.

РОЗГАДУЄ МОСКОВСЬКОГО „СФІНКСА“...

Канадійський „Новий Шлях“ виходить з цього, що „західний світ часто не розумів і не розуміє Москви“. І тому є „багато навіть дуже розумних і здібних людей“, що „дивлячись на радикальні зміни в Совегах, з переконанням твердять, що Сталін, провідник світового большевикомунізму, зреагнував із ідеї заведення комуністичної системи не тільки в світі, але й в самій своїй державі“. Часопис є тої думки, що „хто розуміє большевицьку ідеологію, тактику і стратегію, той не має найменшого сумніву, що Сталін та його співробітники в Совегах і в решті світу завжди стоять на становищі своєї большевицької ідеології та цілі, а всякі зміни, які вони роблять, є саме на те, щоб скорше, зглядно певніше свою большевицьку ціль у Совегах і світі діпняти“.

справи дуже мізерненькі в порівнянні до їх великого „Я“... Люди з таким необмеженим самолюбством та необмеженою жаждою матеріальної наживи все і всюди були і є прокляттям для зросту державного духа бездержавних, поневолених народів... Особливо ми українці повинні вміти дивитися на ту справу широко отвореними очима. Наша українська історія повна донощиків на свій український нарід... У таких людей, як наприклад англійці, усякий донос, що для їх держави нешкідливий і немає на цілі підкопати найвищий авторитет, це доказ низькості людської гідности тих, що доносять... Від малої дитини англійці вчать своїх дітей гидитися доносами, що не мають добрих підстав. Такі погані прикмети вбивають вони від раннього віку дитини. Учителі до дитячих доносів ставляться також неприхильно“.

НІМЦІ ЗНОВ БOMBARDYЮТЬ ЛОНДОН

Німці вдарили по Британії з повною летунською силою, на яку їх тільки стати. Розвідні літаки появилися над Лондоном вчасним ранком у четвер, а вночі знову зявилися над містом бомбовики. Був це вже шестий зряду налет за 5 днів.

ЧУТКИ ПРО РОСІЙСЬКІ УМОВИ ДЛЯ ФІНЛЯНДІ

Лондонський кореспондент шведської стокгольмської газети „Дагенс Нігетер“ доносить, що советський уряд пропонує Фінляндії завіщення зброї на таких умовах: границя має йти границею зими 1940. року; німецькі війська в північній Фінляндії мають бути інтерновані; як Фінляндія захоче, червона армія може вмащерувати до Фінляндії на поміч проти німців; у такому випадку Росія зобов'язється відкликати війська по закінченню операцій проти німців. Росія не домагається зміни в фінській уряді і негайної демобілізації фінської армії.

ПРОЦЕСУВАЛИСЬ ЦІСТЬ РОКІВ ЗА ЦЕРКВУ.

Американсько-словацький часопис „Братство“ з 24. лютого подає, що найвищий суд стейту Конетикат вирішив остаточно спір за церкву св. Івана Хрестителя в Бріджпорт, Конн. Вірні цієї церкви не виході з Карпатської України. Церква належала до дієцезії еп. В. Такача, а потім перейшла на сторону еп. П. Чернока, голови, як подає газета, „незалежної карпаторускої греко-кат. церкви в Північній і Полудневій Америці“. Спір зачався в 1932 році, а процес вівся у суді від 1938 року. В тій парохії був о. Чорнок греко-кат. священником від 1911 р. Спір повстав на тлі боротьби за celibat. Тепер став парохом о. Д. Мачків, наставлений еп. Такачом, що перебрав церкву, школу та інший церковний маєток.

EVERYBODY SAVING IN EVERY PAYDAY WAR BONDS

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ЧИ СПРАВДІ НЕСПОДІВАНЕ?

Польська преса в Америці репетує на британський уряд за його відкрите „віз і перевіз“ у справі советсько-польського спору за границі. Можна сподіватися багатько „фаерверків“ з того приводу на польській іміграції в Америці... Закидується прецінь уже тепер Британії не менше й не більше, як віроломство, ломання вчистих обіцянок, підписаних договорів.

Говориться очевидно при тому про границі, а не говориться ні словом, що в мові про границі, говориться про територію, а при говоренню про територію говориться тим самим про людей, що на тій території живуть. І власне з того приводу балачки про границі можна би пригадати дещо полякам про вчисті обіцянки, потім не менше вчисто помани.

Дісталаж була Польща західну Україну від Аліантів, обіцявши Аліантам урочисто надати українцям автономію. Цей автономії Польща ніколи не давала, а противно замість цього почала проти українців безпощадне переслідування, яке мало на цілі змести українців з їх віковичної землі. І це не є тільки наше пояснювання польської політики: ні, самі поляки й самий польський уряд виразно до такого наміру признавалися.

Колиж іде за саму Британію, тож Британія при кількох нагодах пригадувала полякам, щоб надала українцям автономію.

Ще в самий передодень теперішньої війни, бо в 1938 році британська преса дораджувала Польщі піти на зустріч українцям, що хочуть співпраці з Польщею, та надати українцям автономію. У той час поляки підняли були домагання, аби Чехословаччина надала невеликій польській меншині автономію. Лондонський „Таймс“ тоді пригадував Польщі на її національні меншини. „Дейлі Гералд“ писав при тій нагоді (17. червня 1938 р.): „Польща кричить, щоб мікроскопійній польській меншині в Чехословаччині надати кращі права, але рівночасно рішуче противиться поправі долі одної з її власних меншин, а саме української“. „Манчестер Гардіен“ писав широко в статті про меншостеві проблеми в Європі: „Польща заступається за польську меншину в Чехословаччині, алеж коли справу розглянути логічно, то як вона може домагатися осібних прав для цієї меншини, коли сама відмовляється рівночасно від надання аналогічних прав українській меншині у власних межах?“

Чи не можемо собі представити, який сильний аргумент мав би нині британський уряд проти домагань советського уряду за західно-українські землі, якби так польський уряд був виконав ці британські домагання й свої власні обіцянки супроти українців західної України?

ОСЬ ТАК ВИХОВУЮТЬ ПОЛЬСКУ СУСПІЛЬНІСТЬ!

Чи буде можна дивуватись, що годі проговорити до польського політичного розуму, коли хтось прочитає в польській газеті Кур'єр Польскі з 5. лютого 1944 р., що то виходить в Милвокі, Вис., писанину про те, що була тільки Червона Русь, а ніяких українців в Малопольщі Східній, чи там в Східній Галичині не було? Ствердивши, що це Австрія назвала край Галичиною від міста Галича, пише ця газета ось що:

„З віденського міністерського кабінету пущено агітацію, дуже ворожу полякам. Вжито для цієї нечесної роботи різних платних агентів, а також студентів і русинських політиків, а теж греко-католицького уніяцького духо-

венства, що є під юрисдикцією уніяцького митрополита Шептицького. Рівночасно намагалося відтягнути від Росії русинів, що мали обряд релігійний, подібний до російського. Вмовлено в русинів, що властиво вони не є русинами, спорідненими з російськими Велико-Русинами, але є... потомками українців. Вмовлювано в них з проповідальниць, з книжок, періодичних видань та живим словом, що вони є українцями і були б вже віддавна великим народом, але до цього не допустили два ворожі їм народи: поляки і росіяни. Для цієї цілі вжили агітатори серед тих штучних українців в Східній Галичині гімну ненависти до росіян і по-

ляків (співаного в маршовім темпі) „Не Пора!“... Отже наказано з Відня, щоб, оскільки можливо, не вживати в слові й письмі виразу „Червона Русь“, чи взагалі „Русь“, а вживати виразу „Україна“, не вживати виразу „русин“, але „українець“ і ось таким робом повстала в Східній Галичині (або в Малопольщі Східній) штучна Україна і штучні українці... Чи ж з цього виходить, що сьогодні ми; поляки на волі, маємо ось те ідіотичне прізвиське австрійське, накинене русинам і їх прекрасній землі рускій, без сенсу повторювати і розповідати світові байки про фіктивних українців і про неіснуючу Україну в Галичині, чи в Малопольщі Східній?“

Навели ми цей ідіотичний документ тому, що він міг появитись серед польського громадянства навіть на вільній американській землі й то навіть Року Божого 1944-го. Як бачимо, то горбатого й могила не випростує. Це наша делікатна відповідь на отсі ідіотичні міркування.

Писака з Милвоки має колегів, однак не тільки серед поляків, але й в такій газеті як „Новое Русское Слово“, що в числі з 7. лютого 1944 дало слово якомусь „галичанинови“, що теж протестує проти назви „Україна“, а є за назву „Малоросія“, або „Мала Русь“, що обіймає теж і „Червону Русь“. Тільки той писака вже каже, що „назва „Україна“ це є польська фабрикація“, яка потім була використана „Віднем і Берліном для політичних цілей“. Він теж є за те, щоби „викреслити імя „українець“ і назву „Україна“ з усіх книг і географічних карт“.

ЩОБ ПЕРЕСТАЛИ НАЗИВАТИ „РУСИНАМИ“.

В числі з 18. лютого польської газети „Нови Свят“ є поміщений довгий голос д-ра Антона Рудницького, в якому він звертає увагу польській пресі на те, що ще далі вживає назви „русини“ замість „українці“. Каже, що всі аргументи, яких стільки виписано в українських наукових виданнях чи газетах, чому треба вживати тільки назви „Україна“ та „українці“, то — горюх у стіну, коли іде про польську пресу. При тому пригадує польську паціфікацію, як і такі давні польські практики, що творили „гуцульський нарід“, щось так, як тепер націсти творять в Польщі „нарід гуралів“.

З ПОЛЬСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ.

На внесення конгресмена Томаса С. Гордона з Ілиной поміщено в додатку Конгресового Рекорду з 15. лютого виїмки з промови Вільяма Буліта, бувшого американського амбасадора

ра до Советів і Франції, яку він виголосив знагоди уродин Линколна і Косцюшка, та в якій боронив польський уряд на вигнання як такий, що „репрезентує польський нарід“. Знов на внесення конгресмена Тадея Ф. Васілевського з Вискансин поміщено в Конгресовім Рекорді з 16. лютого три артикули про польсько-советський спір і припинення польської газети в Лондоні п. н. „Вядомосці Польске“.

МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга щира і чесна

383 Morris Avenue,

cor. Springfield Ave.

NEWARK, N. J.

Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКОУКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребами по ціні так
низькій як \$150.

ОБСЛУГА НАЙКРАЩА

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 East 5th St.,

NEW YORK CITY

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ Й ОКОЛИЦЮ**МИХАЙЛО НАСЕВИЧ**

cor. FRANKLIN & BROWN STS.,

PHILADELPHIA, PA.

Tel. MARKET 1320.

ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимаєсь похоронами

В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.

Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL

707 Prospect Avenue,

(cor. E. 155 St.)

BRONX, N. Y.

Tel.: MEIrose 5-6577

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОНІ вище
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ І ОКОЛИЦІ**KANAI KAIN**

FUNERAL HOME

433 STATE STREET.

PERTH AMBOY, N. J.

Phone: Perth Amboy 4-4646

ПАМ'ЯТАЙТЕ ЗА КАРНЕГІ ГОЛ, В НЕДІЛЮ 5. БЕРЕЗНЯ!

СВІТОГО СЛАВИ УКРАЇНСЬКА ПІЯНІСТКА, ЛЮБКА КОЛЕСА, ПРИБУДЕ З КАНАДИ, ЩОБ ВИСТУПИТИ НА СВЯТІ-КОНЦЕРТІ З НАГОДИ 50-ЛІТТЯ У. Н. СОЮЗУ. ПОДБАЙТЕ ВЧАСНО ЗА ТИКЕТИ! ТАКИ ЗАРАЗ!

Д-Р С. ЧЕРНОВ

- Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
- Аналіз крові для подружого свідцтва.
- Гемороїди й желяки лікується без операції.

223 SECOND AVENUE, cor. 14th ST.,
NEW YORK CITY, Room 14.
GRamercy 7-7697

Офісові години 10—7:30; неділя 11—1:30.

Жінка-доктор до обслуги.

X & флюроскоп. — Екзамінація \$2.00.